

Nefndasvið Alþingis
Umhverfis- og samgöngunefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 4. október 2015
1510026

Efni: Umsögn Ferðamálastofu um tillögu til þingsályktunar um landsskipulagsstefnu 2015-2026. Þingskj. 101 - 101. mál.

Vísað er í beiðni nefndasviðs Alþingis, sem barst með tölvupósti þann 29. sept. sl. um umsögn Ferðamálastofu um tillögu til þingsályktunar um landsskipulagsstefnu 2015-2026.

Almenn umsögn:

Ferðamálastofa leggur áherslu á að opinberar stefnur um sameiginleg málefni taki mið hver af annarri m.a. með sameiginlegum hugtökum, markmiði, innihaldi o.s.frv.

Því leggur Ferðamálastofan áherslu á, áður en landsskipulagsstefnan verður endanlega samþykkt, að hún verði samþætt við vegvísir ferðaþjónustunnar, sem kynnt var nýlega, og hún taki mið af drögum að stefnu um öryggi á ferðamannastöðum sem unnin var af Ferðamálastofu, Landsbjörgu og Umhverfisstofnun.

Einnig er mikilvægt að landsskipulagsstefnan fari saman við frumvarp um landsáætlun um uppbyggingu innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum sérstaklega hvað varðar ferðamannastaði og uppbyggingu á ferðamannastöðum. Lögð er áhersla á að hugtakanotkun sé samræmd og að ljóst þarf að vera hvort landsskipulagsstefnan verði til grundvallar landsáætlun og verkefnaáætlun um uppbyggingu innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum.

Athugasemdir við einstök ákvæði landsskipulagsstefnunnar

1. Skipulag á miðhálandi Íslands

1.1. Víðerni og náttúrugæði

Í yfirmarkmiði tillögunnar er kveðið á um að „viðhaldið verði sérkennum og náttúrugæðum miðhálandisins með áherslu á verndun víðerna hálandisins, landslagsheilda, mikilvægra vistgerða og gróðurlenda og verðmætra menningarminja.“ Í nánari útfærslu, s.s. um köflum um náttúru –eða hverfisvernd er hinsvegar ekkert minnst á verðmætar menningarminjar.

Ferðamálastofa leggur til að hugtakinu „menningarminjar“ verði breytt í „menningarsölulegar minjar“ til samræmis við frumvarp til landsáætlunar um uppbyggingu innviða til verndunar náttúru og menningarsölulegum minjum.

1.2. Ferðaþjónusta í sátt við náttúru og umhverfi

Lagt er til að orðið „góðri” á undan aðstöðu ferðafólks verði felld út úr textanum. Orðið er mjög huglægt og skilningur fólks á orðinu er mismunandi. Almennt eigi að forðast gildishlaðin lýsingarorð sem erfitt getur verið að standa undir. Einnig er erfitt að meta árangur þegar um huglægt mat er að ræða.

1.2.1. Skipulag áfangastaða ferðamanna

Ferðamálastofa telur rétt að kveðið verði á um öryggi á ferðamannastöðum í textanum þannig að megináhersla verði lögð á uppbyggingu og öryggi. Vísað er til stefnu um öryggi á ferðamannastöðum til 2015 sem unnin var af Ferðamálastofu, Umhverfisstofnun og Landsbjörgu. Sjá <http://www.ferdamalastofa.is/is/tolur-og-utgafur/utgefing-efni/oryggismal/oryggi-a-ferdamannastodum-stefna-til-2015>

Ferðamálastofa telur að skýra þurfi hvað sé átt við með „viðeigandi” þjónusta í sambandi við skipulagsgerð og „hótel” og „alhliða” þjónusta við ferðamenn þegar kemur að jaðarmiðstöðvum sbr. skýringu með ákvæðinu.

Einnig er bent á Vakann, gæða- og umhverfiskerfi ferðaþjónustunnar, sem tekur m.a. á gæðum þjónustu og gistingar hvers konar, í samhengi við flokkun og staðsetningu þjónustustaða. Mikilvægt að Vakans sé getið og að farið sé að viðmiðunum hans þegar kemur að hvers konar gæða- og umhverfismálum. Markmiðið er að sem flestir, hvort sem það eru ferðaþjónustuaðilar eða opinberir aðilar sem koma að hvers konar þjónustu við ferðamenn séu þáttendur í Vakanum eða a.m.k. fari að viðmiðunum hans.

Ferðamálastofa telur óskýrt hvað átt er við með „hæfilegri dagleið” fyrir fjallafólk þegar rætt er um fjarlægð á milli jaðar-/hálendismiðstöðva, skálasvæða og fjallaselja og telur rétt að setja ákvæðin viðmið í þessum efnum.

1.3. Samgöngur í sátt við náttúru og umhverfi

Ferðamálastofa telur að landsskipulagsstefnan eigi einnig að marka stefnu um reið-, hjóla- og gönguleiðir.

1.3.1. Skipulag samgangna

Ferðamálastofa leggur til að farið verði í stefnumótandi vinnu um samfellt net ferðaleiða (göngu- hjóla- og reiðleiða) um hálendið og tengja þar með saman þjónustustaði og áhugaverða staði fyrir ferðamenn. Stofan hefur á undanförunum misserum ráðist í ákvæðin grunnverkefni á þessu sviði, sem farsælt væri að fara lengra með.

1.4. Sjálfbær nýting orkulinda

1.4.1. Orkunýting í skipulagsáætlunum

Mikilvægt er að huga að áhrifum nýrra mannvirkja á ferðaþjónustu, sérstaklega þegar kemur að auknu aðgengi að áhugaverðum stöðum, við opnun nýrra staða og svæða með bættum samgöngum.

Bent er á að rammaáætlun, landsskipulagsáætlun og framtíðarsýn ferðaþjónustunnar þurfa að samrýmast.

1.5. Trygg fjarskipti í sátt við náttúru og umhverfi

Mikilvægt er að huga að öryggi ferðamanna og öryggi á ferðamannastöðum. Lagt er til að öryggi á ferðamannastöðum verði bætt inn í textann þannig að tryggð verð örugg fjarskipti og öryggi á ferðamannastöðum. Vísað er til stefnu um öryggi á ferðamannastöðum til 2015 sem unnin var af Ferðamálastofu, Umhverfisstofnun og Landsbjörgu. Sjá <http://www.ferdamalastofa.is/is/tolur-og-utgafur/utgefid-efni/oryggismal/oryggi-a-ferdamannastodum-stefna-til-2015>

2. Skipulag í dreifbýli

2.2.1. Byggð falli að landslagi og náttúru

Ferðamálastofa leggur áherslu á að stefnumótun í ferðaþjónustu verði hluti af aðalskipulagi sveitarfélaga. Einnig er hvatt til þess að við skipulag frístundarbyggða sé tekið tillit til þeirrar þróunar að frístundahús séu leigð til ferðamanna og að tækifæri myndist til þess að skipuleggja tengda þjónustu.

2.4. Ferðaþjónusta í sátt við náttúru og umhverfi

Skilgreina þarf þau „gæði” sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Þarna telur Ferðamálastofa eðilegt að vísað sé í Vakann, gæða- og umhverfiskerfi ferðaþjónustunnar.

2.4.1. Ferðaþjónusta á grunni sérstöðu og umhverfisgæða

Ferðamálastofa leggur áherslu á að stefnumótun í ferðaþjónustu sé samþætt skipulagsvinnu sveitarfélaga og hún verði þannig hluti af aðalskipulagi þeirra. Því er lagt til að ákvæði þess efnis verði sett inn í texta landsskipulagsstefnunnar.

2.6. Sjálfbærar samgöngur

2.6.2. Ferðamannaleiðir

Ítrekað er að mikilvægt er að farið verði í stefnumótunarvinnu um samfellt landsnet ferðamannaleiða og þeirri vinnu framfylgt. Mikilvægt er að tengja saman byggðakjarna og áhugaverða staði.

3. Búsetumynstur og dreifing byggðar

Ferðamálastofa bendir á að tækifæri sé með landsskipulagsstefnunni til að leiðbeina sveitarfélögum að skilgreina í aðalskipulagi hlutfall gististaða/veitingastaða í sveitarfélögum og hvar þeir eigi að vera sbr. aðalskipulag Reykjavíkurborgar. Þetta er mikilvægt þegar kemur að þolmörkum íbúa gagnvart ferðaþjónustu.

4. Skipulag á haf- og strandsvæðum

4.1. Sjálfbær nýting auðlinda

Ferðamálastofa bendir á mikilvægi ferðaþjónustu á strandsvæðum og að hugað verði að leiðum skemmtiferðaskipa og áhrifa þeirra á umhverfi og samfélag.

Forsendur umsagnar:

Forsendur Ferðamálastofu: Ferðamálastofa byggir umhverfisstefnu sína á sjálfbærri og ábyrgri ferðamennsku. Náttúra Íslands er sú auðlind sem ferðaþjónustan á Íslandi byggir á til framtíðar. Í kynningu og ímyndarsköpun hefur ferðaþjónustan á Íslandi lagt áherslu á hreinleika, lítt snortna náttúru landsins og víðernum en skv. könnunum er náttúra Íslands helsta forsenda heimsóknar yfir 80% erlendra ferðamanna til Íslands. Styrkur Íslands sem ferðamannalands felst því einkum í sérstakri og lítt raskaðri náttúru landsins. Náttúra Íslands er varan sem íslensk ferðaþjónusta er að

selja og ákaflega mikilvægt að henni sé ekki spillt. Þegar farið er af stað með áætlanir og framkvæmdir á ferðamannastöðum er mikilvægt að þær séu byggðar á vandaðri greiningu og rannsóknum og unnar af varkárni og virðingu fyrir viðkvæmri náttúru Íslands, samfélagsins og sögu.

Ferðamálastofa er reiðbúin að koma á fund nefndarinnar til að fylgja eftir umsögn sinni og svara þeim spurningum sem kunna að vakna.

Virðingarfyllst,
F.h. Ferðamálastofu

Örn Þór Halldórsson, Umhverfisstjóri